Viktigt att tänka på när du arbetar med Ecpats material

Materialet öppnar upp för samtal om sex, samtycke och sexualbrott, både på och utanför nätet. Samtalen kan väcka starka känslor och innebära att elever delar med sig av personliga erfarenheter, både positiva och negativa. Det kan även leda till att elever berättar om egna erfarenheter av utsatthet eller övergrepp.

Fånga upp om någon utsatts

Om en elev antyder eller berättar om utsatthet, eller om att hen har utsatt någon annan, är det viktigt att följa upp detta. Ta tillfälle, gärna samma dag, att samtala med eleven enskilt i en trygg och lugn miljö. Om du misstänker att eleven har varit utsatt för ett brott, eller har utsatt någon annan, ska du följa skolans handlingsplan och rutiner. Kom ihåg att ett brott inte är mindre allvarligt för att det har skett på nätet.

Kontakta Ecpat tillsammans!

Berätta för eleven att ni, om hen vill, tillsammans kan ta kontakt med Ditt Ecpat (dittecpat.se). Förklara att de som arbetar där är vana vid att prata med barn och unga som har varit med om liknande situationer och att de kan ge stöd och information om vilka möjligheter som finns och vad man kan göra i en sådan situation.

Hjälp eleven att hitta till oss

Eleven kan även kontakta oss på egen hand eller tillsammans med vårdnadshavare. Visa på mobil eller dator hur eleven kommer i kontakt med oss genom att gå in på www.dittecpat.se. Gå igenom hur man hittar till chatten och telefonstödet och visa vilka tider vi har öppet.

Kontakta Ecpat Vuxenstöd

Du kan alltid höra av dig till Ecpat Vuxenstöd (www.ecpat.se/vuxenstod) om du får kännedom om att ett barn utsätts för sexuella kränkningar eller övergrepp. Våra rådgivare är vana vid att prata med barn om sexualbrott och kan ge dig vägledning och konkreta verktyg i hur du kan stötta barnet på bästa sätt.

MED STÖD FRÅN ALLMÄNNA ARVSFONDEN

Hej!

Här kommer ett undervisningsmaterial från Ecpat, avsett för anpassad skola.

Materialet handlar om gränser, samtycke, känslor och de situationer som kan uppstå både på och utanför nätet. Syftet är att ge eleverna stöd när de ska uttrycka sina känslor och berätta om upplevelser. Vi hoppas att materialet bidrar till att skapa struktur och att det underlättar i samtal, både för elever och dig som pedagog, i frågor som ibland kan upplevas som svåra och känsliga.

Materialet består av fem exemplar av vår lärarhandledning och 13 illustrationer av känslor och händelser, avsedda att användas som bildstöd i samtal och undervisning. Handledningen är utformad för att vara praktisk och möjlig att anpassa till olika elevgrupper.

Ecpats egna undersökningar och även tidigare forskning visar att barn med neuropsykiatrisk diagnos eller intellektuell funktionsnedsättning kan löpa större risk att utsättas för sexuella övergrepp. De löper även större risk att utsätta andra. Inom ramen för ett treårigt projekt med stöd från Allmänna arvsfonden anpassar vi därför vår stödverksamhet och vårt skolmaterial för barn i behov av kognitivt stöd.

Vi ser att behovet av att lyfta frågor om samtycke, sexualitet och trygghet, inte minst på nätet, är stort och att det i viss mån saknas material anpassat för målgruppen. Att skapa förutsättningar för att prata om känslor och barns rätt till stöd och trygghet är viktigt för att barn ska kunna och våga berätta om de har utsatts för något.

Om du i ditt arbete möter en situation där ett barn kan ha utsatts för sexuella övergrepp eller där bilder sprids, finns Ecpat Vuxenstöd (www.ecpat.se/vuxenstod). Vi ger vägledning kring hur du kan agera och hjälper även till med att få bort bilder och filmer som sprids på nätet.

Tack för att du arbetar med de här frågorna tillsammans med dina elever!

Vänliga hälsningar

Anna Karin Hildingson Boqvist
Generalsekreterare, Ecpat

MED STÖD FRÅN ALLMÄNNA ARVSFONDEN

Kopiera gärna instruktionen i flera exemplar

Instruktion – bildstöd för känslor och händelser

Till detta material hör 13 illustrationer som kan användas som bildstöd i undervisning och samtal med barn, individuellt och i grupp. Materialet består av åtta bilder på känslor och fem bilder på händelser. Bildstödet är särskilt anpassat för barn som har svårt att sätta ord på känslor och berätta vad som har hänt.

Förberedelser inför att använda bildstödet

Läs gärna på ecpat.se under Vuxenstöd för tips på hur man kan samtala med barn om gränser, samtycke, känslor och utsatthet. Bekanta dig med bilderna innan du visar det för barnet/barnen. Fundera över hur du skulle prata om det som är på bilden. (Titta gärna på ”Stöd att tolka bilderna” nedan.)

- Förbered barnet/barnen i god tid innan det är dags för samtalet.
- Fundera över var samtalet ska ske. Det är bra att sitta lugnt, bekvämt och ostört.
- Fundera gärna över tidpunkt på dagen och dag i veckan som är mest gynnsamma för samtalet. Svåra samtal i slutet av veckan kan skapa oro och funderingar som tas med in i helgen.

Bra att tänka på när du använder bildstödet

- Försök att inte styra in barnet/barnen med egna tolkningar.
- Låt barnet förklara på sitt sätt, blir det svårt kan du prova att hjälpa barnet genom att ställa ja- och nej-frågor.
- Om du märker att det blir för svårt för barnet kanske det är bättre att fortsätta en annan gång. Var lyhörd för när barnet har pratat klart.
- Om det uppstår mycket känslor under samtalet, var noga med att följa upp det efter samtalet.

Så använder du bildstödet på olika sätt

1. Undervisning och grupper

Ni kan tillsammans titta på de olika korten med händelserna och prata om vad eleverna tänker och känner kopplat till händelsen. Ni kan också på samma sätt utgå från korten som beskriver känslor. I mindre grupper kan man diskutera hur känslokorten kan höra samman med händelsekorten.

Exempel på frågor som kan vara bra att diskutera med eleverna:

- Vad tror ni har hänt barnet?
- Hur tror ni barnet känner och mår?
- Vad tycker ni barnet behöver göra i situationen?
- Eventuellt kan du fråga om någon elev varit med om en liknande situation.

2. Individuella samtal

Du kan antingen börja med att visa korten som beskriver *känslor* eller korten som beskriver *händelser*, beroende på situation och barnets läge.

- Fråga om barnet vill titta på några bilder som ett stöd i samtalet.
- Låt barnet välja en eller flera bilder.
- Hjälp barnet att sätta ord på vad barnet ser på bilden genom att ställa öppna frågor.
- Om det är svårt för barnet att berätta fritt kan du prova att ställa ja- och nej-frågor.
- Ta små steg och stressa inte fram svar från barnet.
- Om det blir för mycket kan det vara klokt att ta en paus eller fortsätta vid ett annat tillfälle.
- Beröm barnet för att det vågar berätta.
- Avsluta med att ta ut en riktning. Finns det något konkret som vuxna behöver hjälpa barnet med?

Stöd att tolka bilderna

Känslor (1–8)

1. Utanför/ledsen
2. Ensam
3. Skam/skuld
4. Stressad
5. Arg
6. Arg vuxen
7. Orolig/fundersam
8. Olustig

Händelser (9–13)

9. Tafs
10. Övergrepp
11. Tjat
12. Mobbning/elaka kommentarer
13. Sprida bilder